SIEBOLD, HONKH. PHILIPP
FRANZ VON.
MET OORKONDEN GESTAAFD
VERTOOG VAN DE .....

XXII:-
285

PERPUSTAKAAN NASIONAL

XX.II.-
285

PERPUSTAKAAN NASIONAL

MET

NEDERL

VOOR DE SCH

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

MET OORKONDEN GESTAAFD VERTOOG

VAN DE POGINGEN DOOR

NEDERLAND EN RUSLAND GEDAAN

TOT OPENSTELLING VAN

JAPAN

VOOR DE SCHEEPVAART EN DEN ZEEHANDEL VAN ALLE NATIËN.

MET OORKONDEN GESTAAFD VERTOOG

VAN DE POGINGEN DOOR

NEDERLAND EN RUSLAND GEDAAN

TOT OPENSTELLING VAN

JAPAN

VOOR DE SCHEEPVAART EN DEN ZEEHANDEL VAN ALLE NATIËN.

DOOR

JONKH. PHILIPP FRANZ VON SIEBOLD.

(*Uit het Hoogduitsch vertaald.*)

ZALT-BOMMEL,
JOH. NOMAN EN ZOON.
1854.

BAT. GENOOTSCHAP VAN K.E.N.W.

Item id : 0910 223682

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

Tanggal : 5 Maret 2012
No. Induk : 19832/PN-MUSEUM/'12
BIB - ID : 0010-437111 60
Beli / Hadiah : Ex. Museum

Men se
ben berig
met deze
delingen
fende de
een geluk
Rostock is
men en d
de tijding
miraal in
tenaren na
met een s
hebben de
nemens w
men eenig
daartoe te
modore Pe
dit gewigti
China-mail
stelling va
in de maar
deze gebeu
terugkomst
van deze za
Terwijl con
den preside
van Jedo),
een antwoo
Nagasaki, a
gewezen. H
hij, naar h

Men schrijft uit Hong-Kong van den 24sten Februarij: »Wij hebben berigten van Shanghaï tot den 17den dezer maand, en kunnen met deze mail de gewigtige tijding mededeelen, dat de onderhandelingen van den russischen admiraal Putiatine met Japan, betreffende de openstelling van dit rijk voor den zeehandel van alle natiën, een gelukkig gevolg hebben gehad. Het russische schroefstoomschip *Rostock* is den 10den Februarij van Nagasaki te Shanghaï aangekomen en den volgenden dag derwaarts weder teruggekeerd. Het bragt de tijding mede, dat de keizer van Japan met den russischen admiraal in onderhandeling getreden was, en eenige hooge staats-ambtenaren naar Nagasaki gezonden had. De onderhandelingen werden met een schitterend feest geopend. De keizerlijke gevolmagtigden hebben den admiraal de vaste verzekering gegeven, dat men voornemens was, om de havens in Japan open te stellen, doch dat men eenigen tijd noodig had, om de behoorlijke voorbereidingen daartoe te maken. — Ongetwijfeld heeft het bezoek van den commodore Perry, voorleden jaar in Japan gebragt, veel bijgedragen tot dit gewigtige en wenschelijke besluit der japansche regering. De *China-mail* zegt het volgende onder het opschrift van: de openstelling van Japan." Het bezoek, dat de commodore Perry Japan in de maand Julij van het vorige jaar heeft gebragt, zal voorzeker deze gebeurtenis bespoedigd hebben, die waarschijnlijk ook bij zijne terugkomst zou hebben plaats gehad. Nu heeft men het welgelukken van deze zaak aan de *russen* en *niet* aan de *amerikanen* te danken. Terwijl commodore Perry, na behoorlijke overgave van den brief van den president der Vereenigde Staten te Uraga (aan den ingang der baai van Jedo), raadzaam oordeelde zes maanden tijd tot het geven van een antwoord te laten, zeilde de admiraal Putiatine regtstreeks naar Nagasaki, als ware hem deze stad voor zijne onderhandelingen aangewezen. Hij bereikte het doel zijner onderhandelingen zonder dat hij, naar het schijnt, zijner nationale eer ergens een offer behoefde

te brengen, en de uitkomst is van dien aard, dat de wereld haar eer van de praktische republiek, dan van de russische autocratie zou verwacht hebben.

» Volgens de berigten, ons uit authentieke bronnen toegevloeid, kwamen twee hooge ambtenaren van Jedo naar Nagasaki, kort nadat de russische admiraal van zijne aankomst en van zijne oogmerken kennis gegeven had. Deze noodigden den admiraal tot een feest, waar op eene vriendschappelijke, ja zelfs hartelijke wijze het doel van zijn bezoek ter sprake kwam. De japansche hooge ambtenaren drukten zich in de volgende woorden uit: Daar de japansche regering den ernstigen wensch der vreemde natiën, om met Japan in betrekking te komen, vernomen en tevens bemerkt had, dat ook het japansche volk met dezelve handel wenschte te drijven, zoo had zij besloten, om den handel met Japan voor alle natiën open te stellen; dus waren reeds alle japansche havens als geopend te beschouwen voor zulke vreemde schepen, welke herstellingen wilden doen, of water en zout noodig hadden. Om echter alle verwikkeling te vermijden, was het den schepelingen niet toegestaan om aan land te gaan. Deze concessiën waren overigens reeds lang verleend, zonder dat zij echter ter algemeene kennisse zijn gekomen. Wat den handel betreft, zeiden de japansche ambtenaren, zoo moesten noodwendig, na eene honderdjarige afsluiting van het rijk, eenige voorbereidende maatregelen getroffen worden, en er werd wel een jaar vereischt, om een handels-tractaat en handels-privilegiën in werking te brengen.

De *China-mail* uit zich hierover nog met de volgende woorden: » Wij hebben geen reden om aan de echtheid dezer berigten te twijfelen, en wij zijn zelfs gencigd om te gelooven, dat een dergelijk resultaat reeds sinds lang van de zijde van Groot-Brittanje zoude bereikt zijn geworden, als het zoo gelukkig geweest ware in dit deel der wereld (China) zijne belangen aan een man toe te vertrouwen, die minder eigenbatig en niet altijd daarop bedacht geweest ware, zich eerbetuigingen te verwerven, zonder ze te verdienen. Dr. Bowring (de tegenwoordige directeur van den engelschen handel in China) is ook wel niet ongevoelig voor zulke dingen, doch van hem is het minder, dan van een zijner voorgangers of een der admiralen, welke wij op dit station gezien hebben, te verwachten, dat hij eene gelegenheid zal laten voorbijgaan, om zich eeuwigen roem te verwerven."

De gewigtige tijdingen nopens de openstelling van Japan voor de

scheepvaart en den zeehandel van alle natiën, welke in de *Indiën*, nº. 16, volgens engelsche berigten werden medegedeeld, zag ik met genoegen door de duitsche drukpers overgenomen. Ook door mededeelingen, mij van onderscheidene zijden toegekomen, schijnt deze wereld-gebeurtenis zich te bevestigen, en eenstemmig en met regt wordt aan de *russische expeditie onder den admiraal* PUTIATINE de eer toegekend, eene zoo belangrijke beslissing van de japansche regering *op den weg des vredes* uitgelokt te hebben. Dat een herhaald verschijnen van de amerikaansche oorlogschepen, — het eerst in 1846 onder commodore BIDDLE, en in het vervlogen jaar onder commodore PERRY, als ook het bezoek van een fransch eskader in 1846 onder admiraal CÉCILLE voor Nagasaki, van een deensch oorlogschip (*Galathea*) ten zelfden jare in de baai van Jedo, en van de engelsche oorlogschepen *Samarang* in 1845 in de baai van Nagasaki, *Reynard* (1850), en *Sphinx* (1852) te Nava op Groot-Liukioe, welk laatste een brief van lord PALMERSTON overbragt, — veel daartoe bijgedragen heeft, om de japansche regering te bewegen, dat zij de perken van het verkeer met vreemde volken ruimer stelde, is niet te betwijfelen. Die ontzagwekkende oorlogschepen en de vroeger nooit geziene stoombooten waren krachtige drijfveeren tot bespoediging van zulk besluit.

Het initiatief echter tot openstelling van Japan ook voor andere scheepvaart en zeehandel drijvende volken dan de Nederlanders, heeft men te danken aan WILLEM II, koning van dat volk, hetwelk sinds langer dan twee honderd jaren uitsluitend en alleen van alle christelijke volken handelsverkeer met dit eiland onderhouden heeft.

Het was de koning der Nederlanden, die zich het eerst tot het hof van Jedo heeft gewend in het belang van den handel der gehecle wereld en tot welzijn van het japansche volk zelf. In den brief, dien WILLEM II aan den Sjôgoen (dusgenaamden wereldlijken keizer) den 13den Februarij 1844 schreef, is, benevens het behoud van rust en vrede, alleen het *algemeen handelsbelang* beöogd geworden, en dat met zooveel belangloosheid, als men bijna van geen koning eener handeldrijvende natie verwachten zou. Daarin wordt op het gevaar gewezen, waaraan de regering het volk en den staat onvermijdelijk blootstelt door het hardnekkig vasthouden aan oude bepalingen, die het rijk van het verkeer met europesche natiën uitsluiten.

» Wij hebben den gang der tijden met ernstige aandacht overwogen: het verkeer tusschen de volken der aarde neemt met rasse schreden toe. Eene kracht, die onwederstaanbaar is, trekt

dezelve tot elkander. Door de uitvinding der stoomschepen worden de afstanden gestadig verkleind. Een volk, dat bij deze algemeene toenadering in afzondering zou willen blijven, zou met velen in vijandschap geraken. Het is Ons bekend, dat de wetten door de doorluchtige voorzaten van Uwe Majesteit gegeven, het verkeer met vreemde volken naauw bepalen. »Maar (dus zegt de wijsgeer) wanneer de wijsheid op den troon zit, munt zij uit door het bewaren des vredes." Wanneer de oude wetten, bij eene strenge handhaving, den vrede zouden storen, dan gebiedt de wijsheid, om die te verzachten. Dit, Grootmagtig Keizer, is dan ook Onze vriendschappelijke raad. Verzacht de wetten tegen de vreemdelingen, opdat het gelukkig Japan niet door oorlogen worde verwoest. Wij geven Uwe Majesteit dezen raad met zuivere bedoeling, geheel vrij van staatkundig eigenbelang. Wij hopen, dat de wijsheid der Japansche regering haar zal doen inzien, dat de vrede alleen kan bewaard worden door vriendschappelijke betrekkingen, en dat deze alleen door den handel kunnen geboren worden."

Zulke edelmoedige taal van den souverein eener natie, wier trouw en gehechtheid sinds zoo lange jaren op de proef gebleken was, maakte een diepen indruk op den Sjôgoen.

In den brief van antwoord, den 4den Julij 1845 geschreven, heet het: »De Koning heeft regels van getrouwe en openhartige mededeeling onder het oog gebragt, woorden van diepen ernst. Hij heeft tevens eene welwillendheid aan den dag gelegd, eenig in haren aard en verheven. Onze heer (de Sjôgoen van Japan) is diep bewogen door het besef der redenen. Hetgeen in zijn hart geschreven staat, waagt Hij niet naar buiten open te leggen."

Het kort daarna verschijnen van oorlogschepen der groote zeemogendheden, en honderden van walvischvangers en handelsvaartuigen in de japansche zee, op de kusten der Kurilen en der Lioekioe-eilanden, waar zich anders in den loop der vervlogene eeuw, behalve de hollandsche, slechts enkele schepen vertoonden dergenen, die eene reis rondom de wereld gingen doen — bekrachtigde de waarschuwing en gaf klem aan de woorden van den koninklijken vriend.

Voor de japansche regering bleef het echter eene zware taak voorschriften te beperken, of geheel te veranderen, wier opheffing door den wetgever verboden, wier gestrenge handhaving aan de dynastie van een usurpateur de magt en aan het land, sedert 1639,

den vrede verzekerd heeft. En dit onder eene bevolking, die tot meer dan 25 millioenen is aangegroeid, beperkt binnen eene ruimte van 5300 vierkante geogr. mijlen, te zamen gedrongen langs de kusten en groote landwegen en in steden van honderd duizend tot meer dan een millioen inwoners; onder eenen regeringsvorm, gelijk aan dien van het voormalig leenstelsel en van het merovingische major domus; onder den invloed eener lichtschuwende staatsgodsdienst (het Bœddhaismus) wier monnikswezen bij de verlichte volksklasse in verachting is, en naast welke ook nog de oude algemeen geliefde Kami-dienst (Sintô), aan het hof van Mikado, den van alle staatsmagt door den Sjôgoen beroofden erfkeizer, voortbestaat; onder de landsvorsten, gedeeltelijk voorheen eigenmagtige gebieders, nu vasallen en met hunne bloedverwanten staatsgevangenen in de hofstad van den Sjôgoen (te Jedo); terwijl de hoogste staatsambtenaren zelfs onderdanige dienaars der hof-etiquette zijn, en het volk, het meest beschaafde van de niet europesche volken, zijne eigen taal goed sprekende en schrijvende, en toch zonder wil, zonder vrijheid, zonder buitenlandschen handel en scheepvaart, op het groote eiland afgesloten, eene kleine wereld op zich zelve uitmaakt. En ziet men terug op de tijdsomstandigheden, onder welke de wetten gegeven werden, die tot nu toe onafgebroken den vrede bewaard hebben, zoo ligt een tijdvak der japansche geschiedenis voor ons, dat ons een langdurigen successie-oorlog te aanschouwen geeft, welke den ridderstand tot de dapperste krijgslieden van Azië gevormd heeft, en met een religie-oorlog eindigde, waarin de vlam van bœddhaïstisch en christelijk fanatismus wijd verwoestend om zich gegrepen heeft en nog, verborgen onder de bouwvallen van huisselijk geluk en verstoorde priesterheerschappij, branden bleef.

De wetten, met welke de vredevorst Minamoto-Iiejas' (aan de regering gekomen in 1603) en zijn eerste opvolger en zoon Fide-Tada (aan de regering gekomen in 1605) en neef Ije-mits' (aan de regering gekomen in 1623), — hunne dynastie tot op den huidigen dag beschermd hebben, moeten met gelijke wijsheid en doorzigt door hen gegeven zijn, als zij met voorbeeldelooze vasthoudendheid en gestrengheid onveranderd en onverlet tot op het tegenwoordig gewigtig tijdstip in aanzien gehouden zijn geworden. Bovenaan staat het gebod, dat de inwoners van Japan van den omgang met de wereld uitsluit en het verkeer met *koopvaarders der christelijke natiën* verbiedt; en het eerste artikel van het rijks-strafwetboek luidt: de christelijke godsdienst, jedere hervorming der Kami-

dienst (Sintô) en der Bœddhadienst (Bœttô) en iedere vreemde godsdienst, en zelfs voorwerpen en boeken, welke daarop betrekking hebben of er over handelen, zijn gestreng verboden; die, al is het ook in het geheim, eene verboden godsdienst belijdt, wordt als misdadiger behandeld. En de nakoming van dit gebod, even als van andere, die de openbare veiligheid en den vrede van het land bewaren moeten, wordt door het hardste van alles — *de wederkeerige verantwoordelijkheid* der medeburgers en bloedverwanten verzekerd en door ontelbare bespieders tot in de geheimste familie-betrekkingen bewaakt. Maar de krachtigste bewaking van dit rijksgebod is de heilige achting voor het gebod zelven, door den grooten zedeleeraar Khung-fu-tsen (Confusius) sedert bijna derdehalf duizend jaren (hij werd geboren 551 voor Christus) met onuitwischbare letteren der jeugd ingeprent. De geboden en oude instellingen na te komen is de eerste burgerdeugd der Japanezen; eerbied voor de wet een grondtrek van het nationaal karakter.

De afsluiting van Japan voor handeldrijvende christen-natiën was geen ongegronde en willekeurige handeling van het nieuwe Sjôgoenhuis, hetwelk ten zelfden tijde den troon met geweld bemagtigd heeft. Het verbieden der christelijke godsdienst geschiedde niet wegens verwerping van de christelijke leer, wegens verachting van het christelijk geloof — in het rijk Nippon hoorde men nooit het scheldwoord van ongeloovige, hetwelk in het europesche oosten onophoudelijk klonk. De banbliksem, tegen de portugezen en spanjaarden geslingerd, werd door de veroveringszucht en goud-dorst dezer natiën en door de aanmatigingen en heerschzucht harer priesters, die zich in de oude en nieuwe wereld onder de leus van bekeering den weg tot overheersching baanden, onstoken. Reeds op het einde der 16de eeuw wekten deze christelijke veroveraars de achterdocht van den beroemden Taiko-sama (Tojo domi Fide josi), die eenige jaren te voren (1586) de paters societatis Jesu met eerbewijzingen aan zijn hof ontvangen, hen met privilegiën begiftigd en zelfs christenen van beiderlei geslacht in zijne naaste omgeving opgenomen had. Hij stierf als bestrijder der christenen (1598). Na zijn dood ademden de christenen weder vrijer, en gedurende de voogdijschap van Ijejas' over zijn zoon (Fide Iosi) wies hun getal weder tot op 1,750,000 aan. In den spoedig daarna uitgebroken successie-oorlog voegden zich de christenen aan de zijde van den regtmatigen erfgenaam des troons en gingen met dezen ten onder (1615). Evenwel zouden zij zich,

trots de harde vervolging en enge beperking, in het land hebben staande gehouden, wanneer niet op nieuw verraderlijke plannen der spanjaarden waren ruchtbaar geworden en de inlandsche christenen aan den opstand te Arima (1638) deel genomen hadden.

Het waren dus staatkundige voorzorgen, op de ervaring gegrond, welke de verdachte christen-natiën, de toenmalige beheerschers van de wereldzee, voor altoos uit het rijk deden verbannen, en, met uitzondering der hollanders, voor alle christelijke volken het rijk gesloten hielden (1639).

De nederlanders bleven in het land en in het bezit van hun handel, maar eng beperkt en scherp bewaakt. Zij stonden bij de japansche regering *ook als christenen* bekend, en zij zelven maakten daar geen geheim van; zij hadden zich echter ver van iedere inmenging in staats- en religie-zaken gehouden. De gouverneur-generaal van Nederlandsch Oost-Indië, Antonio van Diemen, zegt in een schrijven aan den opperburgemeester van Nagasaki, d. d. Batavia, 26 Junij 1641: *Wij trachten eerlijck naer den handel, en arbeijden niet den Japanner het onse of eenig ander geloove in te planten.* Zij bleven aan deze grondbeginselen getrouw en hielden zich alzoo staande in het vertrouwen en in de achting van de regering en het volk. In gelijktijdig schrijven aan den stadhouder van Nagasaki drukt van Diemen zich nog ernstiger uit: *Indien* Syne Maj. voornemen mochte weesen, *geen christenen in syn lant den handel toe te laten, wy 't selve wetende, ons daernae reguleren sullen, bereit wesende te gaen ende te comen.* Ik voer deze plaats ook nog om deze reden aan, omdat zij den tot heden toe nog met vele andere onwaarheden overgeleverden laster, als hadden zich de nederlanders door verloochening en schandelijke, onchristelijke handelingen, gelijk onder andere het beruchte *beeldvertrappen*, in hun handelsverkeer met Japan staande gehouden, met de eigen woorden van een bekend en beroemd man wederlegt en voor altijd vernietigt.

Deze geschiedkundige uitwijding meende ik te moeten maken, opdat men den invloed niet miskenne, welke de bemoeijingen van de zijde van den koning der Nederlanden tot verkrijging van scheepvaart en handelsvrijheid ook voor andere zeemogendheden bij de japansche regering hebben moesten, en de indruk, dien de koninklijke brief bij de japansche regering gemaakt heeft, was des te dieper, daar dit schrijven niet slechts de kenmerken van opregtheid en belangloosheid droeg, maar daarin ook eene duidelijke kennis van den tegenwoordigen toestand, en een heldere blik in de

toekomst doorstraalde. De ernstig waarschuwende woorden van WILLEM II mogen thans *bij het tegenwoordig standpunt der japansche kwestie* niet langer verzwegen worden. Zij luiden: »Thans voelen Wij ons gedrongen, om het stilzwijgen af te breken. Er zijn thans mededeelingen te doen van groot gewigt. Zij betreffen niet den handel onzer onderdanen op Japan, maar de hooge staatsbelangen van dat keizerrijk. Zij betreffen zaken, waardig om van Koning tot Koning te worden behandeld. Wij zijn vervuld van bezorgdheid voor de toekomst van Japan. Mogt het Ons gelukken die toekomst voor rampen te bewaren door Onzen goeden raad.

»Uit de berigten, die jaarlijks met de schepen onzer onderdanen te Nagasaki worden aangebragt, zal aan Uwe Majesteit bekend geworden zijn, dat de Koningin van Engeland in de laatste jaren een hevigen oorlog tegen het Chinesche rijk gevoerd heeft. De magtige Keizer van China heeft, na langen doch vruchteloozen tegenstand, in het einde voor de overmagt der Europesche krijgskunde moeten bukken, en heeft, bij het daarop gesloten vredesverdrag, voorwaarden ingewilligd, waardoor de aloude Chinesche staatkunde aanmerkelijk is gewijzigd geworden, en waarbij vijf havens van China zijn geopend voor den handel der Europeanen. — Toen, nu dertig jaren geleden, de oorlogen eindigden, welke Europa hadden geteisterd, begonnen al de volken zich over te geven aan de bedrijven des vredes. De Koningen, gedachtig aan de les des wijzen, openden voor hunne onderdanen alle wegen tot den handel. De volken groeiden aan in talrijkheid. De ontdekkingen in de werktuigkunde en in de scheikunde maakten den handenarbeid in vele opzigten minder noodzakelijk. Handel en nijverheid namen overal ontzettend toe; maar desniettemin ontstond in vele landen gebrek aan middelen van bestaan. Dit was vooral het geval in het magtige Engeland, in weerwil van den rijkdom, de bekwaamheid en den ondernemingsgeest van deszelfs inwoners. Rusteloos nieuwe uitwegen zoekende voor hunnen handel, geraken zij in hun streven om die te vinden, soms met vreemde volken in twist. De Engelsche regering is dan door den drang der omstandigheden verpligt om hare onderdanen met kracht bij te staan en te beschermen. Op die wijze ontstond de twist tusschen de Engelsche kooplieden en de Chinesche ambtenaren te Canton. Uit dien twist werd oorlog geboren. Die oorlog was noodlottig voor China. Soortgelijke rampen bedreigen thans het Japansche rijk. Een bloot toeval kan aanleiding geven tot botsing. Het zwerven van allerlei

schepen in de Japansche zeeën zal menigvuldiger dan vroeger worden, en hoe ligtelijk kan er twist ontstaan tusschen de manschap van die schepen en de ingezetenen van Uwer Majesteits staten. De gedachte, dat uit zulk een twist oorlog kon ontstaan, vervult Ons met bekommering. De hooge wijsheid, die Uwer Majesteits regering kenschetst, zal, dit hopen Wij, die gevaren weten af te wenden. Die wijsheid is reeds gebleken uit het bevelschrift, hetwelk op den 13den der 8ste maand van het jaar 1842 door den gouverneur van Nagasaki is voorgelezen aan het Nederlandsch opperhoofd, bij welk bevelschrift eene vriendschappelijke bejegening van vreemde schepen is gelast. Maar is dat bevelschrift voldoende? Daarin wordt slechts gesproken van schepen, die door orkanen of door gebrek op de Japansche kusten worden gedreven; hoe zal gehandeld worden met schepen, die om andere redenen, of met andere, niet vijandige oogmerken de kusten van Japan bezoeken? Zoo deze met geweld of onvriendelijkheid worden afgewezen, zal er twist ontstaan, twist sleept oorlog na zich, en oorlog gaat gepaard met verwoesting. Deze rampen zijn het, die Wij zoo gaarne van Japan wilden afwenden. Wij wenschen dit uit erkentelijkheid voor de gastvrijheid, reeds meer dan twee honderd jaren door Onze onderdanen in Japan genoten. De wijsgeer Lao tseu zegt: »*In veiligheid moet tegen het gevaar — bij rust tegen de wanorde gezorgd worden*" *).

Wanneer ik zulke plaatsen uit den koninklijken brief openbaar maak, kan men mij ligt van onbescheidenheid beschuldigen, daar het vertrouwen van den overleden koning hem in mijne handen nederlegde. Tien jaren bewaarde ik getrouw deze gedenkwaardige oorkonde, en als ik heden eigenmagtig de grenzen van het stilzwijgen overtreed, zoo zullen mij de woorden regtvaardigen, met welke ik in naam des overleden konings in het jaar 1843 met het regelen van een naar het hof te Jedo voorgenomen gezantschap belast ben geweest: »Uwe in Japan opgedane ervaring en de veelzijdige kennis, die de vrucht is geweest van uwe langdurige, wetenschappelijke en wijsgeerige onderzoekingen omtrent dat land, maken u volkomen bevoegd, om de middelen aan te wijzen, waardoor het doel, hetwelk men zich voorstelt, het best kan worden bereikt,

*) *Lao tseu tao te King* i. e. le livre de la voie et de la vertu par Lao tseu, traduit par Stanislas Julien. Paris 1842, p. 238. *Arrêtez le mal avant qu'il n'existe; calmez le désordre avant qu'il n'éclate.*

welk doel geheel vrij is van alle nevenoogmerken en geene andere bron heeft, dan een geheel belangloos gevoel van nationale erkentelijkheid" *).

Zoo acht ik mij ook nu geregtigd, eene zoo gewigtige oorkonde openbaar te maken, om daardoor het groot aandeel, dat Neêrlands koning in die gewigtige wereldgebeurtenis stil en zonder vertooning genomen heeft, aan te wijzen, en het regte gezigtspunt op te geven, *waaruit men bij de openstelling van Japan voor de scheepvaart en den zeehandel van andere natiën, de stelling van Nederland in Japan beschouwen moet.*

Behalve de politieke en godsdienstige beletselen, welke het vrije handelsverkeer in Japan tot nu toe onoverkomelijke perken hebben gesteld, ontwikkelden zich in den loop der lange afzondering des rijks huishoudelijke volkstoestanden, welke de openstelling van den buitenlandschen handel moeijelijk en eene plotselijke uitbreiding deszelven onmogelijk maken. Deze zijn: *de ontwikkeling der nationale industrie ten gevolge van de beperking des handels met het buitenland, en de daardoor gevestigde ontbeerbaarheid van het handelsverkeer met Europa.* Onder de bescherming van eenen tweehonderdjarigen vrede, is de ontwikkeling van het japansche volk tot een zoo hoogen trap gestegen, dat het, in weerwil zijner afzondering, als het beschaafdste volk mag geprezen worden van alle niet europesche natiën. Het gebod dat het rijk voor alle vreemde volken sluit, en de inwoners zelfs het reizen naar het buitenland verbiedt, legde het land den pligt op om zich zelven door eigen nijverheid en kunstvlijt het grootste deel van die benoodigheden te verschaffen, welke men vroeger door het verkeer met andere volken verkrijgen kon.

Hoe meer men de fabrikaten uit vreemde landen aangebragt, leerde ontberen, des te hooger stegen zelfs de ruwe producten in waarde. Slechts weinige artikelen, welke het luchtsgestel en de grond den inwoners ontzegden, werden, naarmate zij tot behoefte geworden waren, geschat en bleven gangbare voorwerpen van den invoerhandel. De landbouw, industrie en handwerken namen meer en meer toe in bloei; het land leverde in toenemende hoeveelheid zijde, boomwol, suiker, verwstoffen en geneesmiddelen op, en de handen waren overal in de weer om bruikbare gereedschappen, werktuigen en voorwerpen van weelde te vervaardigen ter vervan-

*) Brief van den Minister van Koloniën (J. C. Baud) van 3 November 1843.

ging van dergelijke zaken, die vroeger uit het buitenland werden aangebragt. Wegens de verschillende luchtstreken, waartoe Japan bij zijne uitgestrektheid van ongeveer tien graden breedte behoort, brengt bijna ieder landschap zijne eigendommelijke producten voort, en deze omstandigheid begunstigt den binnenlandschen handel zoodanig, dat hij in dit land een beduidender rol dan ergens in een ander rijk speelt.

Met het toenemen van dien binnenlandschen handel werd echter ook de omloop van het geld, dat vroeger bij enkelen opgehoopt lag, of met den buitenlandschen handel uit het land ging, levendiger, en het werd zaak voor de regering om het uitdroogen van deze bron des inlandschen handels door goede bepalingen te verhoeden. Men verbood daarom den nederlanders om goud en zilver (in 1671) uit te voeren; ook de uitvoer van koper werd zeer beperkt (1721) en de Sjôgoen liet zelfs uit voorzorg voor de toekomst eenige mijnen rusten, van welke hij zich den eenigen bezitter verklaarde, terwijl hij aan alle landsvorsten het aanleggen van mijnwerken in de bergen voorschreef. De nederlanders meenden te dier tijd de beweeggronden van deze voor hunnen handel zeer nadeelige maatregelen in den willekeur van hooge hun slecht genegen staatsambtenaren en in andere verwijderde oorzaken te moeten zoeken; zij lagen echter digt voor de hand; zij lagen duidelijk en klaar in den natuurlijken gang der zaak. Japan gevoelde, hoezeer het verkeer met de buitenlanders de bron van bestendige welvaart uitgeput had, en de vrees, dat zij geheel en al uitdroogen zou, moest de regering, als zij slechts eenigermate omzigtig was, tot dezen maatregel leiden. In de plaats van een blijvend ruilmiddel — de edele metalen — waren nu zeer vergankelijke waren, dingen van dagelijksch verbruik, voorwerpen van weelde, getreden. Wie kon berekenen, welke gevolgen een nog meer toenemend geldgebrek veroorzaken zou, wanneer de bedrogen inwoners hunne ledige handen tot bevrediging van benoodigdheden uitstrekten, welke de buitenlanders hun vroeger gebragt en voor hun goed geld hadden weten te bekomen. Zulke bekommeringen deden den geleerden Araï, vorst van Tsikoego, leeraar en raadgever van Sjôgoen Tsoena josi en zijn opvolger Ienoboe (de eerste regeerde van 1681—1707, de andere van 1709—1712) in een adres aan zijn heer de bronnen des rijkdoms op Japan schilderen en aantoonen, hoe zij ontsprongen, hoe zij zich welddadig over het gansche rijk verspreidden, en hoe zij nu het verdroogen

nabij waren. Volgens zijne opgave bedroeg de waarde van uitvoer der edele metalen, binnen tachtig jaren, ongeveer 1,032,592,000 hollandsche guldens; alzoo jaarlijks 10,869,000 gulden. Zijne bewijzen en waarheden troffen doel en werden bij de japansche regering de grondslag van hetgeen zij tegen de nederlanders, hoe dezen er ook met hunne bezwaren en klagten tegen opkwamen, met bewonderenswaardige consequentie volgehouden heeft. De oude schrijvers, zegt Araï, vergelijken teregt de mineralen met het gebeente, de overige voortbrengselen van het land met het bloed, het vleesch, de huid en de haren, waaruit het menschelijk ligchaam bestaat. Rijst en andere granen, werktuigen en huisraad en dergelijke vernieuwen zich steeds, als bloed, vleesch, huid en haar; daarentegen is het niet zoo met de mineralen: een been, eenmaal uit het ligchaam genomen, herstelt zich niet weder. Met deze vergelijking bestreed nog in 1790 een staatsraad te Jedo de nederlanders, toen zij op vermeerdering van den koperuitvoer aandrongen.

Terwijl de buitenlandsche handel door het verbod van den gouden zilver-uitvoer een harden slag kreeg en al dieper zonk, moest juist door de noodzakelijkheid om aan den uitvoer van andere voortbrengselen des lands te denken, de industrie en de binnenlandsche handel nog meer begunstigd worden. De welvaart wies dagelijks, en de weelde, welke de Sjógoen waarschijnlijk om politieke redenen uit zijne volkrijke residentie verbande, verruimde voortdurend de beperkingen der industrie en der kunstvlijt eener natie, wier individuën zich bij toenemende bevolking al enger en daardoor des te werkzamer bijeenhoopten.

Zoo verhief zich de industrie van het land, en de binnenlandsche handel is van zulke beduidenis geworden, dat men den buitenlandschen en met name dien der europeanen gevoegelijk ontberen kon; alleen staatsbeleid en vasthouden aan oude instellingen heeft de schakels van den keten, welke Japan met Nederland verbindt, bijeengehouden. Japan, ik herhaal het, hangt in commerciëel opzigt slechts weinig van het buitenland af. In zijne tegenwoordige uitbreiding eene wereld op zich zelve, kan het, zonder dat het welzijn des volks er onder lijdt, ook zonder verkeer met europeanen bestaan. Het verkeer met China, hoe onbeduidend het ook is, onderhoudt genoegzaam zijne staatkundige verbindtenissen met de overige oude wereld, en voorziet voldoende in alles, wat het volk gewoon is zich van buiten 's lands aan te schaffen. En dan is Japan

geenszins geheel zonder handel naar buiten. Kôraï, de Liockioe-eilanden en Jezo met de overige Kurilen, deze zijn zijne koloniën, met welke het een levendigen handel drijft.

Deze inwendige toestand des rijks kan slechts aan Nederland behoorlijk bekend zijn. De dagboeken der directeuren (opperhoofden) van den nederlandschen handel in Japan, gehouden op Dezima (zetel der nederlandsche factorij), op de reizen naar het hof te Jedo en gedurende hun verblijf aldaar en in andere groote steden, als te Ohosaka (de aanzienlijkste handelplaats), te Mijako (de oude residentie der Mikado's), deze, sedert 1609 tot heden onafgebroken rij van opmerkingen en mededeelingen veler merkwaardige voorvallen en gebeurtenissen en van veelzijdige schetsen, die het volk, het land en zijne regering betreffen — geven stof om een geschiedkundig beeld van den besproken toestand te leveren, en doen een diepen blik werpen in het volksleven, in de huishouding van staat, en in de politiek van Japan. Door de wetenschappelijke navorschingen op het gebied der natuur- land- en volkenkunde, welke mij gedurende zeven jaren (1823—1830) door de nederlandsch-indische regering opgedragen zijn geweest, en waarbij zich de zeldzame gelegenheid aanbood tot een vrijer omgang met beschaafde, wetenschappelijke en voorname lieden, werd de sluijer nog meer weggenomen, die vele en gewigtige dingen voor het oog der nederlandsche ambtenaren en kooplieden verborgen hield. De natuuronderzoeker werd niet slechts met het land en het volk en zijne natuurschatten en voortbrengselen bekend, maar ook met de volksstemming, met de maximen der Sjôgoen-heerschappij en de verhouding en den staat zijner vasallen; en hem werd aldus de gelegenheid gegeven een dieperen blik, dan anderen, in den voormaligen buitenlandschen handel en over het algemeen in de commerciële huishouding van Japan te werpen. De resultaten mijner veeljarige onderzoekingen en ondervindingen legde ik, in zoover zij de weetgierige wereld belang inboezemen, in onderscheidene verhandelingen van mijn werk *Nippon* bloot, en bij gelegenheid van het in 1843 voorgenomen koninklijk nederlandsch gezantschap naar het hof te Jedo, en onlangs bij het bekend worden van de expeditie der Vereenigde Staten van Noord-Amerika naar Japan, bood ik de nederlandsche regering eene niet onbeduidende nalezing mijner kennis betrekkelijk de japansche handelskwestie, met mijne beschouwing en raad aan.

Nederland heeft een diep inzigt in den toestand van Japan verkregen, en bezit reeds daardoor de bevoegdheid boven de overige

zeemogendheden, om de japansche regering een algemeen en vrij handelsverkeer aan te bevelen en voorslagen te doen ter verandering der gebrekkige inrigtingen en tot een handelstraktaat, dat de algemeene handelsbelangen bevredigen kan. Reeds lang voor de hoogst gewigtige gebeurtenis, van de briefwisseling namelijk tusschen den koning Willem II en den Sjôgoen van Japan, nog tijdens mijn verblijf in dat rijk — schreef ik de volgende woorden: »De eerste schrede tot handelshervorming moet Nederland doen. Zoo als zij thans zijn, kunnen zijn eigen handelsbetrekkingen met Japan niet langer blijven. Geene andere natie echter dan de nederlandsche kan zulke schrede in Japan met goed gevolg doen. Zij is in het bezit van een eeuwen lang gesanctioneerden pas en geniet meer dan eenige andere het vertrouwen der japansche regering. Hare eigen handelsbelangen moet zij natuurlijk op den voorgrond plaatsen. Daartoe heeft zij het regt in handen en bezit in betrekking tot Japan voorregten, welke geene andere handeldrijvende natie bij eenig niet-europeesch volk aanwijzen kan. Maar zal haar de voorrang blijven geschonken, zoo moet zij ook het algemeene handelsbelang in het oog houden en den nieuw te scheppen handel met Japan zulken vorm trachten te geven, dat er ook de handelsverhoudingen van andere zeemogendheden in passen. — Nederland, de eenige staat, welke met Japan in vriendschapsbetrekking staat, moet zich ten doel stellen, om in naam van de andere handeldrijvende zeemogendheden voorstellen tot openstelling van vrijen handel aan het hof te Jedo te doen: slechts van de intercessie van Nederland laat zich een goed gevolg voor het algemeen handelsbelang verwachten, en dan zullen tevens gebeurtenissen verhoed worden, welke voor Europa niet wenschelijk en voor Japan van zeer erge gevolgen zouden kunnen zijn" *).

In eene nota, welke ik in April 1832 den minister van koloniën overhandigde, daartoe gedrongen door mijn pligt jegens Nederland, mijn tweede vaderland, evenzeer als door mijne overtuiging reeds in Japan verkregen en door de ondervinding in Europa bevestigd, sprak ik op nieuw mijn gevoelen uit over de noodzakelijkheid eener herhaalde tusschenkomst van de zijde des nederlandschen konings bij het hof te Jedo. »Een nieuw tijdperk opent zich thans met de pogingen der Vereenigde Staten van Noord-

*) Nippon, Archiv. zur Beschreibung von Japan, Abtheil. VI. Vom japanischen Handel, pag. 43 ff.

Amerika, om hunne zeevaart naar den japanschen archipel te wenden, daar eene nieuwe bron voor hunnen wereldhandel op te sporen en in de zee van dat rijk hun staatkundigen invloed uit te oefenen. De maatregelen, tot dat einde door den president der Vereenigde Staten genomen en de geestkracht, waarmede die door deze natie zullen worden ondersteund, zijn de opmerkzaamheid der nederlandsche regering niet ontgaan. Het rijk van Japan, de rust en vrede en zelfs de onafhankelijkheid van Nederlands oude vrienden wordt kennelijk thans bedreigd. Maar aan geen minder gevaar is ook blootgesteld de handel der nederlanders in Japan, hun invloed, en het vertrouwen, dat zij bij die regering genieten. Men vergete niet, wat reeds in 1843 de engelsche drukpers voorspelde: *Binnen korten of langen tijd zal de staatkundige muur, die Japan van den wereldhandel afsluit, doorgebroken worden. Door welke zeemagt zulks ook geschieden moge, dan zal de handelsspeculatie der geheele wereld zich daarhenen wenden. — Thans ligt voor dezen muur een amerikaansch smaldeel, gereed om met geweld door te zetten, wat op diplomatieken en vreedzamen weg niet bereikt worden kan.* — Op de kusten van Japan is thans een schouwspel geopend, dat ook door andere zeemogendheden zal worden bijgewoond. Engeland en Frankrijk hebben reeds sedert 1845 het terrein onderzocht; zij hebben daar kusten, eilanden en havens opgenomen, en reeds de gewigtigste militaire en commerciële punten uitgezocht, van waar uit zij tegenwoordig het tooneel beschouwen om, naar dat hun belang het vordert, er deel aan te nemen, en om niet te laat ook voor hunne scheepvaart en hunnen handel de vruchten te plukken. De vraag is daarom niet, of wij er werkeloos bij blijven, maar of wij aanstonds bij het begin van het schouwspel mede plaats zullen nemen. Dat in het tegenwoordig oogenblik door Nederland moet gehandeld worden, spreekt van zelf, en daarbij doen zich de volgende vragen voor:

1). Wat meent men, dat Nederland verpligt is te doen tot handhaving zijner morele stelling tegenover Japan, sedert men met de ernstige bedoeling van de regering der Vereenigde Staten ten aanzien van Japan bekend is?

2). Kan Nederland, als handeldrijvende zeemogendheid, ook alleen in dat opzigt, enkel toeschouwer blijven van de gebeurtenissen, die op de kusten van Japan plaats grijpen?

3). Wat kan en moet Nederland doen?

De initiatieve tot den brief, door koning Willem II aan den

Sjôgoen van Japan in 1844 geschreven, is geweest: *erkentelijkheid voor de gastvrijheid, meer dan honderd jaren door zijne onderdanen in Japan genoten, en zijne bezorgdheid voor de toekomst van Japan.* Deze redenen hebben toen Nederlands vorst genoopt, *zijn goeden raad aan den opperheer van Japan te geven.* Deze betrekkingen tusschen Nederland en Japan zijn blijven bestaan; er rust dan op Nederland nog dezelfde verpligting, en zijne morele positie is nog dezelfde. Alhoewel de raad door den koning gegeven, om *de wetten tegen de vreemdelingen te verzachten*, toen niet opgevolgd is, is die toch met welwillendheid aangenomen geworden, zoo als uit het antwoord door de rijksgrooten van Japan gegeven, blijkt (zie bl. 8). Het is dus ook ditmaal te verwachten, dat de *koninklijke raad* niet met tegenzin gehoord worden zal. Wat onze handelsbelangen betreft, zoo zijn die wel degelijk aan gevaren blootgesteld, en daar de nederlandsche handel op Japan, in het laatste tijdperk, meer te beschouwen is, als eene nationale zaak van eer, dan wel als een débouché voor de koloniale producten en voor de vaderlandsche nijverheid, zoo is ook daarmede thans onze nationale eer bedreigd. *Nederland kan niet werkeloos blijven.*

De derde vraag: wat kan en moet Nederland doen? is gedeeltelijk in de beide eerste vragen beantwoord. Nederland kan en moet *raadgevend* optreden, waakzaam zijne handels- en staatkundige belangen in het oog houden en zijne nationale eer handhaven. Wanneer Nederlands vorst thans raadgevend optreedt, moet toch zijn raad van dien aard zijn, *dat daarbij het beginsel van meer algemeene persoonlijke en handels-vrijheid in Japan vastgehouden en daarbij ook de belangen van andere zeemogendheden bevoegd worden, voor zoo ver zulks de grondstellingen van dit rijk gedoogen.* Nederland zal juist daardoor, dat het onbaatzuchtig optreedt, zich nog hoogere achting en invloedrijker stelling in Japan verwerven. Onbekendheid met de japansche staats-instellingen maakt het andere zeemogendheden bijna onmogelijk om geheel op den weg van minnelijke verstandhouding handelsbetrekkingen met Japan aan te knoopen.

De raad, dien Nederland in dit beslissend oogenblik geven kan, komt hierop neder: aan de japansche regering *een op de integriteit der rijks grondbeginselen berustend traktaat voor te leggen*, waarin ook andere zeevarende natiën handelsvrijheid en verdere vergunningen worden toegestaan, en waarmede dan ook de overige zeemogendheden genoegen nemen moeten, wanneer zij niet op eischen

willen aandringen, die onregtvaardig zijn ten aanzien van Japan en in strijd met het volkenregt.

Het ontwerp van zulk traktaat gaf ik daarbij den minister in handen. Deszelfs grondtrekken waren ontleend aan de vroegere betrekkingen der europeanen met Japan en aan de grondwetten van het japansche rijk. Er waren daarbij garantiën gegeven voor de instandhouding van den tegenwoordigen regeringsvorm, van de heerschende staats-godsdienst en van zulke sociale inrigtingen, welke steeds de orde en den vrede in het land hebben bewaard.

Mijn adres werd door den minister van koloniën gunstig opgenomen, en, ik durf zeggen, het doordachte plan vond bij onderscheiden nederlandsche staatsmannen, met name bij Z. K. Hoogheid, prins Hendrik der Nederlanden bijval, en ondersteuning in den ministerraad, waar het ter tafel kwam. De meerderheid van het toenmalig ministerie Thorbecke was evenwel tegen de aanneming van mijne voorslagen. Men miskende het vele goede niet, dat het adres bevatte, maar men meende toch voorloopig nog eene exspectative houding te moeten aannemen.

Kort daarna (in Augustus) maakte de nederlandsche regering, in een artikel van de *Staats-Courant*, het *programma harer houding in de amerikaansch-japansche aangelegenheid* met de volgende woorden bekend: »Men heeft het verzoek van de regering der Vereenigde Staten van Noord-Amerika toegestaan, dat, door bemiddeling van het opperhoofd van den nederlandschen handel in Japan, eene officiële hulp zou verleend worden tot bevordering van het doel der vredelievende en vriendschappelijke zending van commodore Perry, bestemd om aan het hoofd van een smaldeel der Vereenigde Staten naar Japan te zeilen, en eene verzachting van het daar bestaande uitsluitings-systeem (van vreemde natiën) te bewerken. Den gouverneur-generaal van Nederlandsch Indië is daarna aangeschreven, om het opperhoofd van den nederlandschen handel in Japan, des noods door de zending van een bijzonder schip, met de noodige instructiën te voorzien, om zooveel mogelijk het vreedzame doel van de zending der Vereenigde Staten te bevorderen." Verder verklaarde de nederlandsche regering: »dat het in 1844 door Z. M. den koning der Nederlanden aan den keizer van Japan gerigt schrijven, de grondslag der politiek van Nederland betrekkelijk Japan gebleven was." Uit brieven, welke mij van boord der *Mississipi*, op welke de commodore Perry zich met zijn generale staf bevond, geschreven werden, lieten zich echter geene geheel

vreedzame bedoelingen opmaken. »De taak der expeditie, — heet het daarin, — is zwaar en ik vrees, dat haar doel niet vreedzaam zal bereikt worden; men zal evenwel het mogelijke doen, om vreedzaam te handelen; maar in het geval, dat men ten laatste geweld gebruiken moet, is onze expeditie sterk genoeg om een veel beteekenenden indruk te maken. Zij bestaat uit acht stoomschepen en fregatten met 230 stukken."

Mijn besluit: »om ijverig mede te werken op den weg des vredes en onder de leus van *menschelijkheid* en *geduld* het rijk Nippon voor den wereldhandel te openen," heb ik openlijk bekend gemaakt *). Ik liet daarom de gelegenheid niet voorbijgaan, door middel van mijnen aan boord der *Mississipi* zich bevindenden correspondent, den commodore in dezen geest eenige woorden in te fluisteren, welke hunne vredelievende rigting niet schijnen gemist te hebben. »Commodore Perry, — zoo antwoordt mij mijn correspondent van boord der *Mississipi* den 20sten November 1852, — welken ik medegedeeld heb, wat gij mij hadt opgedragen, drukt door mij zijn opregt leedwezen uit, dat gij geen medelid der expeditie zijt, die gij door uwen raad en uwe ondervinding veel dienst zoudt hebben kunnen bewijzen. . . . . Het einddoel, dat onze regering zich heeft voorgesteld te willen bereiken, is evenwel niet zoo extravagant, dat de Japanezen werkelijk van hunne politiek behoeven af te wijken; het eerste resultaat, dat noodzakelijk verkregen worden moet, is eene vriendelijke behandeling der matrozen van onze amerikaansche walvischvangers in het geval van schipbreuk; het tweede, de verkrijging van een steenkolen-depôt op een der zuidelijke eilanden voor eene stoomboot-linie van St. Francisco naar China." Ik breng dit van vele zijden reeds bekend geworden doel der amerikaansche expeditie, zoo als het uit de pen van mijn correspondent gevloeid is, bij, om ook uit deze bron aan te wijzen, hoe van de zijde der Vereenigde Staten het *algemeen handelsbelang* gelijk Nederland dat wil, *niet bedoeld wordt*. Het verzoek van den president in zijn brief aan den keizer van Japan beperkt zich: tot de goede behandeling van amerikaansche schipbreukelingen, tot bescherming van eigendom en tot aanwijzing eener haven, waar steenkolen opgekocht kunnen worden. Daarbij wordt echter de aanknooping van handelsverkeer tusschen Amerika en Japan als wenschelijk voor

*) Geschichte der Entdeckungen im Seegebiete von Japan, von Ph. Fr. von Siebold. Leiden 1853. I Vol. in 4o Vorwort.

beide, slechts 20 stoom-dagreizen van elkander verwijderde rijken, in het licht gesteld, en alle vrees aan de japansche regering benomen, door de verzekering, dat de gezant *geen missionair* van eene godsdienstige secte is, en dat men het scheepsvolk niet verooorloven zal om eenige wetten van het rijk te schenden. Men is ook niet in gebreke gebleven, om den blik van den beheerscher van Japan op de uitgebreide, aan goud, zilver en edelgesteenten rijke landstreken van Oregon en Californië te vestigen. In den brief ontbreekt de gebruikelijke vorm en de waardige houding tegenover den souverein eener aan uitwendigheid en etiquette zooveel waarde hechtende natie. Ook zijn er de punten zoo algemeen en oppervlakkig in voorgedragen, dat men er geen bepaald en geheel bevredigend antwoord op verwachten kan. Men mag gelooven, dat dit schrijven met opzet in zulken eenvoudigen stijl geschied is, om de fijngesponnen plannen van den diplomaat met de ongekunstelde schrijfwijs van den vrijen burger te bedekken. De beide eerste vragen laten zich door de japansche regering ligt beantwoorden. Men heeft op Japan de amerikaansche schipbreukelingen, wat ook de engelsche en amerikaansche pers nopens onmenschelijkheden moge verkondigd hebben, met menschelijkheid, ja, zelfs met zorg en verschoonende goedheid behandeld *), en niet slechts het eigendom geëerbiedigd, maar de schepen van amerikanen en andere natiën zonder betaling van alles voorzien, wat zij noodig hadden. Steenkolen werden tot nog toe niet ontdekt, wel bruinkolen, en deze zijn in geen grooten overvloed voorhanden; en wat het handelsverkeer betreft, zoo zal de wijze raad van Willem II en onlangs de trouwhartige en onbaatzuchtige beantwoording der amerikaansche vraag van de zijde der nederlandsche regering en de ernstige en verstandige voorstellen van Ruslands zijde een gunstig antwoord uitgelokt, en de aanblik van oorlogsstoomschepen en paixhans de uitvaardiging daarvan bespoedigd hebben. Indien ook de amerikaansche expeditie op zuiver egoïstisch beginsel rust, zoo begunstigde zij toch als eene te regter tijde gemaakte demonstratie van eene der grootste zeemogendheden, het handelsbelang van de

*) Vergelijk: *Bladen over Japan, verzameld door* J. H. Levyssohn, bl. 66 vv. (*Merkwaardigheden meer bijzonder tijdens het verblijf van* J. H. Levyssohn *als opperhoofd der factorij van den Nederlandschen handel op Japan; (van* 1846—1850); *officiële stukken, berigten en vertoogen over de nadere pogingen tot handels-aanknooping en de tegenwoordige onderneming der Noord-Amerikanen naar Japan*). 's Gravenhage 1852. I deel in 8o.

geheele wereld en verdient daarom in de jaarboeken van onze eeuw als eene krachtige bevordering van het volkenverkeer aangeteekend te worden.

Zoo als bekend is, verscheen het amerikaansch smaldeel, bestaande uit de beide stoomfregatten *Susquehanna* en *Mississipi* en de brikken *Plymouth* en *Saratoga*, den 8sten Julij 1853 bij Uraga, aan den ingang der baai van Jedo; reeds den 14den had de plegtige overgaaf van den brief van den president der Vereenigde Staten aan twee afgezonden staatsambtenaren van den Sjôgoen (het waren de vorsten van Idsu en Iwami) plaats, waarna het smaldeel den 17den weder weg zeilde. Commodore Perry verklaarde, dat hij de japansche regering tijd tot beraadslagen wilde laten en binnen eenige maanden terugkomen zou. In Maart van dit jaar ging hij van Ningpo weder onder zeil naar Japan, en op het oogenblik, dat ik deze bladzijde schrijf en ze voor de drukpers overgeef, brengt eene telegraphische dêpêche uit Triëst van 23 Mei de tijding: heden kwam het stoomschip *Bombay* met de Oost-Indische post hier aan: *De Amerikanen hebben met de Japanezen vriendschappelijke betrekkingen aangeknoopt.*

Zoo hebben dan toch de Vereenigde Staten van Noord-Amerika hun doel *op den weg des vredes bereikt.* Heb ik dat betwijfeld en nog voor korten tijd mijne bekommering daarover in een brief aan een hooggeplaatst staatsman geopenbaard, zoo mogen de gronden, waarop mijne vrees rustte, mij regtvaardigen. »Bij de japansche regering bestaat sedert den beruchten godsdienst- en burgeroorlog in het begin der 17e eeuw, niet alleen een steeds dieper wortelen schietend wantrouwen jegens de christen volken, maar werd ook de *geringschatting* hunner magt, zelfs van de grootste zeemogendheden, daaruit geboren, dat al de zeemogendheden haar voornemen om Japan tot handelsverkeer te dwingen, na de eerste mislukte pogingen weder opgegeven en geene onder haar aan hare bedreigingen gevolg gegeven heeft. „Ook het langzaam verval der nederlandschen handels is aan eene reeks van inconsequentiën toe te schrijven, die als teekenen van zwakheid door de japansche regering werden aangemerkt. Vandaar haar stout en trotsch optreden, dat tot overmoed steeg. Zij zal de amerikanen terugwijzen, wijl zij zich de mogelijkheid niet denken kan, dat deze zeemogendheid het wagen zou om Japan den oorlog te verklaren."

Sedert de koninklijke boodschap van 1844 moest evenwel de onafgebroken verschijning van vreemde oorlogschepen in de haven van

Nava en Unten (op de Liockioe-eilanden), voor Nagasaki en Jedo tot beangstigende vermoedens leiden en de waarschuwing des koninkelijken vriends al meer bevestigen. Commodore PERRY was door de verdaging der onderhandelingen een ontwijkend antwoord voorgekomen en zijne spoedige terugkomst heeft tot ernstige overwegingen gevoerd, waarbij de herhaalde voorstellen van de zijde der Nederlanden zeer in aanmerking kwamen. Nu geloofde men eerst aan de mogelijkheid van een oorlog.

In dien bedenkelijken toestand verkeerde de staatsraad van den Sjôgoen, als geheel onverwacht een russisch smaldeel den 20sten Augustus 1853 op de reede van Nagasaki voor anker kwam. De admiraal EUPHIME BASILEVITSCH PUTIATINE was de overbrenger van een brief des rijkskanseliers van Z. M. den keizer NIKOLAAS DEN EERSTEN, alleenheerscher aller russen, aan den staatsraad van het groote rijk Nippon. De admiraal was tevens met een brief des rijkskanseliers aan den stadhouder van Nagasaki belast, waarin dezen staatsambtenaar aangezegd werd: »dat Z. M. de Keizer, alleenheerscher aller Russen, zich genoopt gevonden had, zijn rijkskanselier op te dragen, om een brief van zeer gewigtigen inhoud aan den staatsraad van het groote rijk Nippon te schrijven. Dezen brengt de admiraal PUTIATINE, bevelhebber van zijner majesteits fregat *Pallas* en gevolmagtigde van zijne majesteit den Keizer, over naar Nagasaki — *welke haven voor vreemde schepen toegankelijk is in het rijk Nippon* *), met het bevel, om dien plegtig en eerbiedig aan den stadhouder van Nagasaki in persoon te overhandigen, en Zijne Excellentie te verzoeken denzelven onverwijld naar Jedo aan den rijks-staatsraad te zenden enz."

Eerst den 21sten September werd de admiraal met zijn talrijk gevolg door den stadhouder te Nagasaki met alle eerbewijzen ontvangen, de brief plegtig overgegeven en aanstonds naar Jedo gezonden. Dit geschiedde evenwel in den kortst mogelijken tijd, binnen welken de stadhouder verlof tot aanneming van den brief uit Jedo bekomen kon.

Volgens berigten der nederlanders uit Dezima lag het russische

*) Ik wil hier herinneren, dat een rijkswet slechts deze haven voor vreemde schepen tot onderhandeling met buitenlanders aanwijst, en dat dit den commodore PERRY, bij zijne verschijning voor Uraga (aan den ingang der baai van Jedo) ook door den gouverneur van die plaats aanstonds werd kenbaar gemaakt, maar PERRY alleen daardoor het aannemen van den brief op die plaats bewerkte, dat hij zijne verwijzing naar Nagasaki als eene beleediging voor de Vereenigde Staten verklaarde.

smaldeel den 16den November nog in de baai van Nagasaki, maar het schijnt spoedig daarna naar Shanghaï gezeild te zijn, van waar de admiraal den 24sten December weder koers zette naar Japan. Het berigt van den gelukkigen uitslag der onderhandeling van den keizerlijken russischen gevolmagtigde werd, zoo als bekend is, den 10den Februarij 1854, met het stoomschip *Rostock* naar Shanghaï overgebragt.

Voor ik de bemoeijingen en den invloed van Rusland bij de openstelling van Japan voor de scheepvaart en den zeehandel van alle natiën met oorkonden *van de zijde van Nederland* in het licht stel, moet ik eene verklaring doen en haar waarborgen door mijn letterkundig gezag, om de pers, die toch al tegen Rusland opgezet is, geene aanleiding tot verkeerde voorstellingen of laster te geven. Dat legt mij de waarheidsliefde reeds op, maar mijn eer en pligt vorderen het tevens, om alle argwaan te verwijderen, als of Nederland in verstandhouding met Rusland gehandeld en eene gemeenschappelijke schrede gedaan had, wier gelukkig gevolg nu juist zonder veël deelneming door de zeemogendheden zal vernomen worden, daar zij slechts toeschouwers bij eene der gedenkwaardigste gebeurtenissen van onze eeuw gebleven zijn.

Zoodra ik vernomen had, dat de russische regering eene gezantschaps- en ontdekkings-reis naar Japan beoogde, heb ik mij in het belang der wetenschappen en van het algemeen handels-verkeer met eene nota, (d. d. 8 November 1852) tot een hooggeplaatsten staatsman en bevorderaar der wetenschappen gewend, hem daarin met algemeene trekken mijne beschouwing der japansche kwestie medegedeeld en de nieuwlings uitgegeven ontdekkings-geschiedenis in het zeegebied van Japan en mijn atlas van het japansche rijk, tot wegwijzer op de voorgenomen ontdekkings-reis medegegeven. Ten gevolge daarvan ontving ik eene officieuse uitnoodiging (St. Petersburg d. d. 25 December) vervat in de volgende woorden: »Le mémoire et la lettre que vous m'avez fait l'honneur de m'adresser, ayant été dûment examinés, ont fait naître ici le désir de recueillir de votre bouche des éclaircissements et des données supplémentaires sur une question que nul Européen n'a été à même de connaitre aussi exactement."

Als stafofficier in nederlandsch-indische dienst *met verlof* uitlandig, meende ik mij te mogen ontslagen rekenen, om bij het ministerie van koloniën een bijzonder verlof voor eene reis naar St. Petersburg aan te vragen, hetwelk, daar ik dan het oogmerk mijner reis had behooren op te geven, ligt om bovengemelde po-

lijcke redenen had kunnen geweigerd worden. Ik gaf dus in mijn schrijven d. d. 9 Januarij 1853 den minister van koloniën eenvoudig van mijn voorgenomen reis naar Rusland kennis, en behield alzoo door eene eigenmagtige schrede mijne zelfstandigheid en nam de verantwoordelijkheid van elke gebeurtenis alleen op mij *).

De grondtrekken van mijn plan tot verbetering van den nederlandschen handel en tot verkrijging van meer algemeene handelsvrijheden, welk plan ik reeds in Japan, en zelfs met inwinning van den raad van helderziende en zaakkundige japanezen ontworpen, en bij het geprojecteerde gezantschap van 1844 had doen gelden, deze zelfde grondtrekken maakten den grondslag uit van het ontwerp aan den minister van koloniën in 1852 voorgelegd, en op deze zelfde gronden rustte ook de raad, welke ik gelegenheid had, der keizerlijke russische regering mede te deelen. Mijne maximen bij het doorvoeren van het plan, dat het welzijn van het japansche volk zelven, en het algemeene handelsbelang beöogde, bleven waarlijk geheel dezelfde; slechts moesten zij in zoo ver eene verandering ondergaan, als de positie van Rusland tegenover Japan eene geheel andere dan die van Nederland is.

Nederland staat daar als een geachte en bevriende handelstaat, Rusland als een magtige en vreedzame nabuur; de eerste heeft voor Japan eene historische, de laatste eene geographische beteekenis, maar beiden te zamen vereenigen de voor Japan benoodigde materiële hulpmiddelen, en de staats- en handelsinrigtingen van beide staten bevatten de elementen, die de Sjógoen-regering het meest beloven: in de russisch-amerikaansche compagnie, en in het handelsgezelschap, dat sedert eene eeuw ongestoord den Kiachta-handel gedreven heeft, meenden de Japanezen de voormalige vereenigde nederlandsch-oost-indische compagnie weder te zien, wier geest nog altijd op Dezima voortleeft; zij zien in de koningen der Nederlanden slechts de prinsen van Oranje, de opvolgers van de erfstadhouders der Vereenigde Nederlanden, en in den alleenheerscher aller russen het aartsvaderlijk staatsopperhoofd van het groote en magtige land, dat buiten het middenrijk ligt.

En als zulken volksvader moet de japansche regering den keizerlijken nabuur erkennen, daar hij door zijn rijkskanselier aan den

*) „Ik neem de vrijheid, Uwe Excellentie kennis te geven, dat ik, van mijn buitenlandsch verlof gebruik makende, eerdaags de reize naar St. Petersburg aanvaarden zal."

staatsraad schrijven laat: »onder den magtigen scepter van Keizer Nikolaas *den Eersten* geniet het rijk sedert 27 jaren de grootste weldaden eener wijze regering en van een binnenlandschen vrede. Dezelfde zorgvuldige opmerkzaamheid wijdt de alleenheerscher van het uitgebreidste rijk der wereld aan zijne ver verwijderde en nabij wonende onderdanen. Maar thans zijn zijne blikken met meer zorg dan ooit naar het verst verwijderde oosten gerigt; daarhenen, waar alle zeevarende volken een nieuwen weg voor de scheepvaart banen en nieuwe handelsbronnen zoeken.

»Het verheven oogmerk des Keizers is tweeërlei. Vooreerst vindt zich de Keizer als naaste nabuur van het rijk Nippon bewogen, het opperhoofd van dit groote rijk voor het gevaar te laten waarschuwen, dat zijn land bedreigt, wanneer aan onderdanen van vreemde zeemogendheden, die den vrede met Japan hebben bewaard, alle verkeer en allen handel, zoo als het steeds geschiedde, met onverbiddelijke gestrengheid geweigerd blijft. Ten andere gevoelt zich Zijne Majesteit, als vader zijner trouwe onderdanen, verpligt, eene bepaalde schrede te doen, waarbij, door de uitbreiding der scheepvaart in de noordelijke helft van den grooten oceaan, zijnen daar levenden onderdanen het vrije handelsverkeer met het naburige rijk Nippon verschaft wordt. De alleenheerscher aller Russen bekommert zich te meer over de toekomst van het rijk Nippon, wijl Zijne Majesteit den staatkundigen toestand, de industriële en handelsbetrekkingen van alle staten kent; het ongeluk te verhoeden, dat de gelukkige bewoners van het groote eiland treffen kon, is eene hoofdoorzaak van dit schrijven. De langdurige vrede, waarin de meeste staten van Europa en Amerika zich verheugen, heeft de bevolking vermeerderd en hare behoeften verdubbeld. Scheepvaart en zeehandel is eene levensbron voor volkrijke staten geworden, volkenverkeer aan de orde van den dag — en de natie, die zich tegen het vriendschappelijk handelsverkeer verzet, stelt zich aan vijandelijkheden bloot en loopt gevaar, dat zij in een verwoestenden oorlog gewikkeld wordt.

»Het rijk Nippon is, zoo als de geschiedenis leert, door een dapper, zijne overheden getrouw, en goed volk bewoond, de groote eilanden zijn met hoog gebergte bedekt, en daardoor is het binnenland voor vijanden moeijelijk te bereiken; zijne kusten daarentegen en zijne digt bewoonde en bloeijende steden liggen open, ongedekt voor vijandelijke aanvallen, en duizende zwakke schepen, welke de steden van al, wat de zee oplevert, voorzien, welke rijst (de al-

gemeene volksspijs) van vruchtbare naar minder vruchtbare landstreken voeren, welke de voortbrengselen der industrie, en de edele metalen van het eene eiland naar het andere brengen — al deze voor den vrede gebouwde, maar tegenover oorlogschepen weerlooze vaartuigen, met hunne rijke en onontbeerlijke ladingen, aan welk gevaar zijn zij niet blootgesteld, wanneer eene groote zeemogendheid het wil, om, indien het langs den vreedzamen weg niet geschieden kan, zich met geweld het verkeer en de handelsvrijheid in het rijk Nippon te verschaffen. — Het is den Keizer niet onbekend, dat de oude wetten, welke de wijze voorouders van den regerenden Keizer aan het rijk Nippon gegeven hebben, het verkeer met vreemde volken beperken; maar, sinds dien tijd heeft menige reden, welke toenmaals zulke strenge afsluiting van het rijk noodzakelijk maakte, opgehouden te bestaan. Men heeft echter niet eens noodig, zulke wetten af te schaffen, eene verzachting van hare gestrengheid zal toereikend zijn, om *met vredelievende natiën een wederzijdsch en nuttig handelsverkeer tot stand te brengen.*

»De voorslagen en vorderingen van Zijne Majesteit den Keizer berusten op de onverbreekbaarheid van die wetten, welke gedurende meer dan twee honderd jaren den inwendigen vrede van het rijk hebben bewaard; zij berusten echter ook op den grond van het volkenregt en op den goddelijken wil van den Almagtigen, die den beheerschers der volken heeft opgelegd om de welvaart hunner onderdanen te bevorderen."

Zulke taal mag men wel eene ernstige *poging tot verkrijging van algemeene handelsvrijheid* noemen, en niemand zal het ontkennen, dat de zedelijke kracht van zulke, geheel in den geest van het japansch karakter geschreven voorstellen, een diepen indruk bij de japansche regering moet gemaakt hebben. Met betrekking tot het handelsverkeer zelf kunnen de volgende plaatsen van den brief des rijkskanseliers de grondtrekken van den russisch-japanschen handel en de gematigdheid der vorderingen, welke Rusland aan Japan heeft gedaan, in het licht stellen. Ook deze rusten op den grond van oude instellingen en benemen de regering de bezorgdheid voor de vernietiging van den nationalen rijkdom, waarvan zij de grondoorzaak in den buitenlandschen handel meende te vinden, en waarom zij den uitvoerhandel zoo naauw beperkt heeft.

»De naleving van oude gebruiken en de vermijding eener te naauwe gemeenschap der handeldrijvende onderdanen van beide rij-

ken, waardoor twist en onrust konden ontstaan, zullen voorzigtig in het oog gehouden worden, en de handel zal slechts als eene lavende bron voor noodlijdende volken onder koude en onvruchtbare hemelstreken, en *niet als een middel tot verrijking en tot verhooging van de weelde* worden gebruikt. Men wil *niet de edele metalen* en andere kostbaarheden, maar slechts de jaarlijksche voortbrengselen van den bodem en van kunstvlijt uitvoeren." Ten slotte geeft de rijkskanselier eene waarborg voor de handhaving van orde en rust. Door eene opene en bepaalde verklaring neemt hij de hoofdreden van de aloude beperking der *persoonlijke vrijheid* van de buitenlanders weg, en verzekert tevens de *vrije uitoefening* der godsdienst voor de russische onderdanen in het rijk Nippon.

»Aan de Keizerlijke Russische onderdanen zullen de gestrengste bevelen gegeven worden, de wetten en gebruiken in het rijk te eerbiedigen en zich met de onderdanen van Nippon noch in godsdienstige noch in staatkundige aangelegenheden in te laten. Daarentegen is aan alle Keizerlijke Russische onderdanen de vrije uitoefening hunner godsdienst *onder elkander* van de zijde der regering van Nippon gewaarborgd."

In de boven aangehaalde ontdekkingsgeschiedenis en in de beschrijving van den handel der nederlanders op Japan van deszelfs begin tot op dezen tijd, heb ik de betrekkingen der europeanen met Japan naar authentieke bronnen en naar eigene in het land zelf verzamelde berigten beschreven, en eenige nederlandsche schrijvers, (Hendrik Doeff *), Meylan †) en Levyssohn §) in de jaren 1799—1850 directeuren van den nederlandschen handel op Japan hebben als ooggetuigen, en Lauts **) als vlijtig compilator, benevens ook de engelschman Thomas Rundall ††) voor wien de archieven der engelsche oost-indische Compagnie toegankelijk waren, trouwe, uitvoerige en hoogst merkwaardige, zelf bijgewoonde

*) Herinneringen uit Japan van H. Doeff. Haarlem 1833 I, D. in 8.

†) Geschiedkundig overzigt van den handel der Europeanen op Japan door G. E. Meylan in het 14de deel der: Verhandelingen van het Bataviaasch genootschap van kunsten en wetenschappen. Batavia 1833.

§) Bladen over Japan verzameld door J. H. Levyssohn. 's Gravenhage 1852. I, D. 8.

**) Japan in zijne staatkundige en burgerlijke inrigtingen en het verkeer met Europesche natiën door G. Lauts. Amsterdam.

††) Memorials of the empire of Japan en the XVI en XVII Centuries. Edited with notes by Thomas Rundall. London 1851. I, D. 8.

en uit oorkonden ontleende voorvallen van het verkeer der europeanen en van hunne ondernemingen ter verkrijging van scheepvaart en handel met Japan, medegedeeld. De algemeene indruk der in deze schriften voorkomende beelden van hartstogtelijk streven naar een en hetzelfde doel, hetwelk als geheel belangloos wordt voorgesteld, willen wij met het zachtste woord — ongunstig noemen. De fijn gesponnen plannen en de plompe kunstgrepen van welke men zich onder het masker van bevordering der welvaart, der menschelijkheid, ja zelfs van het zielenheil, bediend heeft tot bereiking van het doel, willen wij hier niet beoordeelen; wij willen thans slechts de plaatsen opgeven, waar zulke onder verschillende vlaggen gemaakte aanslagen op den japanschen handel bewaard zijn.

Daartoe behooren de herhaalde handels-proeven van engelsche kooplieden, onder amerikaansche vlag, van kapitein W. R. Stewart en James Torrey in de jaren 1799—1803 *); het verschijnen van het engelsche fregat *Phaëton* onder het bevel van kapitein Fleetwood Pellew in 1808, een voorval, dat den stadhouder van Nagasaki en vele japansche officieren het leven kostte †); de poging van sir Thomas Stamford Raffles in 1813 en 1814, onder de nederlandsche vlag, om zich van den nederlandschen handel meester te maken §); de kruistogten van de zendelingen Karl Gutzlaff en Dr. Parker in 1832 met het engelsche schip *Lord Amherst*, onder kapitein T. Rees, en in 1837 met het amerikaansche schip *Morrison*, onder kapitein D. Ingersoll **); de voorbedachtelijke uitzetting van pater Fourcade op Groot-Lioekioe in 1844 door de fransche corvet *Alcmene* ††) en van den engelschen zendeling Dr. Bettelheim eenige jaren later, en de bezorgdheid, waarmede men vernam naar de welvaart der dienaars van God, in een land, waar het gebod strenge vervolging tegen vreemde priesters voorschrijft §§), van de zijde des smaldeels onder admiraal Cecille in 1846 ***) en van het engelsche oorlogschip *Regnard* in 1850, en *Sphinx* in 1852 met een brief van

*) H. Doeff, a. pl., bl. 77, en G. F. Meylan, bl. 41 en 259.
†) H. Doeff, bl. 161—175.
§) H. Doeff, bl. 189, v.
**) V. Siebold, Entdeckungsgeschichte, bl. 47—50.
††) Dezelfde, bl. 62.
§§) Art. 2 van het japansche strafwetboek luidt: Priesters, welke personen van het mannelijk of vrouwelijk geslacht in eene verbodene godsdienst onderwijzen, worden gevangen genomen en verbannen.
***) Het journal *des Débats* van 4 Januarij zegt: *La présence de la division française devait raffermir et consolider sa* (M. Fourcade) *position.*

lord Palmerston *). Onder deze vermomde aanslagen op den japanschen handel mag men ook de verdichtselen tellen, betrekkelijk de gevangenschap van amerikaansche schipbreukelingen, waarmede de openbare pers †), voorbedachtelijk of uit schrijflust de bekende amerikaansche expeditie aangekondigd heeft.

Wij laten hierop een geloofwaardig ooggetuige, den heer Levyssohn antwoorden, die den gebeurtenisvollen tijd van de jaren 1845 tot 1850, als directeur van den nederlandschen handel op Japan heeft doorgebragt, bij de verhooren der amerikaansche en engelsche schipbreukelingen tegenwoordig is geweest, en hunne uitlevering aan hunne regeringen bewerkstelligd en volvoerd heeft. »Tijdens mijne aanwezigheid op Japan (van Julij 1845 tot November 1850) zijn de vijf en vijftig bij mij aangebragte en door mij uitgeleverde schipbreukelingen door het japansche gouvernement gevoed, van kleederen voorzien, genoten geneeskundige behandeling, en werden alleen de kwaadwillige schipbreukelingen met gevangenis gestraft. De overige werden in tempels gehuisvest, afzonderlijk, gelijk de nederlanders op Dezima, buiten gemeenschap met niet in dienst zijnde personen; en ter voorkoming — men lette hier wel op — van oploopen of stoornis §) door nieuwsgierigen, waren de tempels met omschutsel (met bamboes) voorzien. Ik kan niet gelooven, en mij is ook niet bekend, dat eenige amerikaansche matrozen thans gevangen gehouden worden, veel minder dat zij in *kooijen* het land doorgevoerd worden." — Schepen, die zich in nood bevinden, worden nooit geplunderd, noch het scheepsvolk vermoord; integendeel worden zij op de edelmoedigste wijze van al het noodige voorzien **). Dit vindt men ook in de *Nederlandsche Staats-Courant* van 11 Maart 1851 bevestigd: »De Japansche regering (te Nagasaki) heeft den Hollandschen scheepskapitein Muller 30 zakken rijst en 300 tail (600 gulden) als vergoeding voor de kosten van 34 hem ter overbrenging naar Batavia overgeleverde schipbreukelingen, en aan dezen in het bijzonder 34 zakken rijst, groenten en andere levensmiddelen, doen toekomen."

*) J. H. Levyssohn a. pl. bl. 125.

†) De *New York Courier and Enquirer* van Maart 1852; de *Times* van April 1852.

§) De matrozen hadden de altaren en afgodsbeelden op eene gemeene wijs ontheiligd en de rustbewaarders hadden moeite om het hierdoor opgewonden volk in toom te houden, (mondelijke mededeeling van den toen aanwezigen scheepsdoctor C. F. Ottenbacher.)

**) J. H. Levyssohn a. pl. bl. 82 en 83.

Ik voer deze lange reeks van daadzaken om tweeërlei redenen aan, om het wantrouwen, dat de japansche regering ook nu nog in zoo hoogen graad tegen eenige zeemogendheden heeft, uit de min loffelijke handelwijs dier mogendheden jegens Japan zelve af te leiden, en daarentegen den gunstigen indruk, welke juist het *open* en *wettelijk optreden* van de zijde van Nederland en Rusland in het japansche vraagstuk bij het hof te Jedo gemaakt hebben moet, in helder licht te stellen. Engeland en Frankrijk hebben zich zelven een struikelblok in den weg gelegd, dat zij zelfs niet met geweld van wapenen meer kunnen wegruimen, namelijk, door hunne zendelingen op de Lioekioe-eilanden en derzelver godsdienstige geschriften, welke niet eens in de handen van het volk gekomen zijn, maar door de waakzame rustbewaarders in bewaring zijn genomen; als ook door de hydrographische opneming dezer eilanden-groepen, van den Linschoten archipel, van het in commercieël en militair opzigt zoo belangrijk kòraïsch-eiland, Quelpaard, en het stilzwijgend in bezit nemen der Bonin-eilanden, die tot het japansch rijksgebied behooren; en ook daardoor, dat zij niet open en bepaald als mededingers naar den handel met Japan opgetreden zijn. — De japansche regering is wantrouwender geworden dan zij immer was. Engeland heeft bij zijne geveinsde handelwijs te meer nadeel, daar zijne onderdanen, die in de jaren 1613 tot 1623 den handel in Japan gedreven hebben, met dezelfde regten en privilegiën als de Nederlanders door denzelfden Sjôgoen, den vergoodden Ijejas', wiens wetten en verordeningen onherroepelijk zijn, begunstigd werden *). Zulke oude oorkonden zouden bij de japansche regering dieper indruk maken en den britten een vriendelijker ontvangst bereiden, dan het aanbevelend schrijven, waarmede de *Morning Chronicle* door verheffing van *het engelsch overwigt in de weegschaal der wereldheerschappij* de japansche staatkunde voor zich hoopt te winnen.

»The Russian affair (het gezantschap onder von Krusenstern en von Resanoff in het jaar 1804) was to the last degree ill-contrived, and, consisting only of a single ship of war, might be thought to indicate a want of respect to Japan. We ought, we repeat, to send a first-rate line of battle, a frigate, and two or

*) Thomas Rundall a. pl. bl. 153, waar een fac-simile der privilegiën naar de in het Britsch museum zich bevindende overzetting medegedeeld is. De van Minamoto no Ijejas, onderteekende pas is gedateerd van 1 dag der 9de maand in het 18de jaar van *Keï tsjô*, dat is het einde van September 1613. Die oorkonde heeft Rundall zelf mij in 1851 laten zien.

three war steamers, in order to prove to his Imperial Majesty that we are a great people, no way unworthy of his friendship" *) en op eene andere plaats, met betrekking tot de fransche expeditie onder admiraal Cécille in 1846..... »Should the French negotiator fail, that circumstance would constitute no argument against our immediately repeating the experiment, because we might reasonably in such a field hope for better fortune, considering the stand we have already taken up in Asia, and the proximity of our great colonies and dependencies to Japan. Our envoy might unfold the map of the world before the Court of Jedo, and point significantly to the steps by which we have approached the secluded empire. — Aden, Singapore, Labuan, Hongkong, and the vast territorial possessions by which this route is flanked on the right hand and on the left" †).

Een duidelijk voorbeeld der ongerijmdheid en doelloosheid van zulke demonstratie levert ons de geschiedenis van de verdrijving der spanjaarden en portugezen uit het japansche rijk, waartoe de bezorgdheid aanleiding gegeven heeft, die, verwekt door de al nader en nader komende heerschappij dezer wereldveroveraars, door een blik op eene spaansche zeekaart versterkt geworden was §).

*) *The Morning Chronicle* 20 Oct. 1846.

†) *The Morning Chronicle* 1 Nov. 1846.

§) *De Christianis apud Japonios triumphis &c.* Auctore P. Nicolao Trigautio, 1 Vol. in 4°. Monachii 1623. Lib. I. Cap. IV. *»Remotiores totius mali causae proponuntur: »Non ignorabat (Imperator Japoniae) Hispanos Reges deductis per tot maria classibus ortum et occasum victoriis suis tremefecisse, Indicos ubique portus ferè domitos in continentem etiam penetrasse, Molucas Insulas, Malacam, Philippinas item Insulas occupatas, quae postremae Japoniae ita imminent, ut navigantium oculis videri ac manibus prope tangi posse videantur..." »Has suspicionum umbras quas Lusitanicus in oriente ipse splendor excitavit, Hispani condensarunt." »Cum enim ad diripiendas naufragii (onerariae cujusdam quae ad Japoniae littora in regno Tosa perierat, cum è Philippinis in Hispaniam novam cursum ad mare dirigeret adnavigaret) reliquias jussu Imperatoris è primaria nobilitate quidam accurrisset, Yemondono dicebatur, inter colloquendum in hydrographicam Novarchi tabulam incidit, in qua ostendi sibi petiit quos in Indiis portus, quae regna obtinerent. Attonitus imperii magnitudine, ex quibus, ait, artibus ab Europa ipsa tot potuistis regna occupare, quibus viribus potestis nunc tueri? Navarchus de rebus suis magis quam de futura suspicione solicitus, ut raptori metum incuteret, respondit: Hispanos cum universo terrarum orbe navigationibus suis penetrato commercia miscere; si commerciorum fides servaretur, nihil moliri; si jus gentium violaretur, ultores injuriarum haec omnia occupasse: hoc enim tum agebat Navarchus ut bene haberetur. Ad haec institit alter: in hunc igitur finem premittitis legis vestrae propagatores, ut similitudine religionis illectos ad res vestras habeatis comparatos? planè, inquit Navarchus, qui ut metum augeret, calumniam est commentus."*

Ik voer deze merkwaardige plaats in den originelen tekst van het zeldzame boek aan, tot waarschuwing van den engelschen diplomaat uit den *Morning Chronicle*, wanneer zijne beschouwingen dezelfde gebleven zijn, en zijn raad ook nu nog niet anders geworden is.

De zeemogendheden, welke het gelukt is, door de zedelijke kracht van haren invloed de, sedert eeuwen den vreemdeling werende staats maximen in het rijk van Nippon te veranderen, wensch ik geluk en dank haar in den naam van het brave japansche volk en van alle zeevarende en handeldrijvende natiën voor deze tijdige en vreedzame omkeering; ook alle overige zeemogendheden, welke met Japan den vrede bewaard hebben, geloof ik reeds vooruit geluk te mogen wenschen, als zij het gemeenschappelijk doel op den reeds gebaanden weg te gemoet gaan en zich van alle inmenging in de staats- en godsdienst-aangelegenheden der japanezen zoeken te onthouden. Alleen daardoor zal het vertrouwen, hetwelk de christen volken bij de beschaafdste volken der niet-europesche oude wereld verloren hebben, weder hersteld worden, en slechts door vertrouwen kan de grondslag tot een van wederzijde voordeelig handelsverkeer worden gelegd.

Voor allen, die zich verder beijveren zullen om scheepvaart en handel met het rijk Nippon aan te knoopen, mogen deze bladen tot rigtsnoer dienen. Hoe weinig aangenaam zij soms ook in uwe ooren klinken, ik heb ze *voor u* en niet *tegen u* geschreven; zij bevatten nuttige teregtwijzingen en welgemeende waarschuwingen, bij welke ik nog den goeden raad wil voegen, om Nederlands vaste en invloedrijke stelling in Japan niet uit het oog te verliezen en te bedenken, dat Neêrlands koning het eerst voor het algemeen handelsverkeer gesproken en het nu weder ten gunste van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika met zoo goed gevolg herhaald heeft *).

*) In de zitting der Staten-Generaal van den 25sten November 1853 legde de minister van buitenlandsche zaken, de heer VAN HALL, de volgende verklaring af: „Wat de Japansche aangelegenheid op dit oogenblik betreft, zoo kan ik der vergadering mededeelen, in antwoord op de hiertoe gedane vraag (van den afgevaardigde VAN HOËVELL,) dat aan de regering van Amerika op hare aanvraag de verzekering is gegeven, dat Nederland alles zou doen, wat mogelijk was, om alle vredelievende pogingen der Amerikanen op Japan te bevorderen, en dat ook werkelijk de noodige orders gezonden zijn om dit uit te voeren. Want ook wij wenschen te bevorderen het doel, hetwelk ik geloof, dat de Amerikaansche regering beoogt, om Japan te brengen in gemeenschap met andere landen, en zulks te doen op eene vredelievende wijs, omdat wij van oordeel zijn, dat het goede, hetwelk men een ander wil brengen, moet toegebragt worden op zulk eene wijze, dat de andere gerekend mag worden, het vrijwillig aan te nemen."

Tot de vertegenwoordigers van het nederlandsche volk heeft reeds (den 23sten November 1853) de afgevaardigde Rochussen (gewezen gouverneur van Nederlandsch Indië) de veelbeteekenende en geruststellende woorden gesproken: »dat, wanneer eenmaal de tijd zal gekomen zijn om te vergelijken de stappen, die door het Nederlandsch gouvernement zijn gedaan, met die van andere regeringen, ten einde Japan voor den wereldhandel open te stellen, de daden der Nederlandsche regering den toets van vergelijking en van vredelievendheid met alle andere regeringen volkomen zullen kunnen doorstaan." Die tijd is, mijns inziens, daar, en ik leg hiermede deze verhandeling, waarin ik dat streven van de nederlandsche regering met duidelijke oorkonden aangewezen heb, in de handen van de veelvermogende volksvertegenwoordigers van Nederland. Ik geloof er in bewezen te hebben, dat het Nederland was, hetwelk met den hem sinds eeuwen toevertrouwden sleutel — *zijn vertrouwen* bij het volk en de regering van Japan — voor de amerikanen de deur van het rijk Nippon op eene vredelievende wijs geopend heeft; ook heb ik er de plaats in aangewezen, welke Nederland thans, om zijner eer wille en tot bevrediging van zijn handeldrijvend volk, innemen moet, — eene plaats, waarop het aan de japansche regering en aan iedere zeemogendheid, die het mede om den handel te doen is, onbetaalbare diensten bewijzen kan. En wat zal de regering terughouden om thans krachtdadig in Japan op te treden? welke vrees kan nog beletten, om zich aan het hoofd van de handelshervorming te plaatsen in een rijk, dat tot nu toe alleen voor nederlanders toegankelijk was, en tot welks openstelling voor den wereldhandel hun koning de eerste schrede heeft gedaan? Den japanezen zijn de nederlanders in dit beslissend oogenblik als raadgevers hoogst welkom, en slechts zij kunnen de bemiddelaars worden tot sluiting van een voor *alle zeemogendheden* bevredigend scheepvaart- en handelstraktaat. En mogt de nederlandsche regering daarom nog dralen, wijl zij bezorgd is, dat misschien de mededingers naar den japanschen handel, die aan Nederlands onbaatzuchtigheid geen geloof slaan, hare pogingen misduiden kunnen, dan breng ik dezen nog eene oorkonde onder de oogen, — woorden uit den bovengenoemden brief des ministers van koloniën, welke in naam des konings het doel van het voorgenomen gezantschap naar het hof te Jedo 1844 duidelijk uitspreken. » De beslissing (van Zijne Majesteit) is gegeven in den meest vrijgevigen zin, dat wil zeggen, zonder eenig bijoogmerk, hetzij om bij deze gelegenheid

voor Nederland eenig nieuw voordeel te bedingen, hetzij om de voortduring der bestaande voorregten op de eene of andere wijze te bevestigen of te verzekeren. Het voornemen is blootelijk, om, zonder te letten op de gevolgen, welke daaruit voor Nederland zouden kunnen ontstaan, de inspraak te volgen eener geheel belanglooze erkentelijkheid, en om de japansche regering, als vergelding voor de, gedurende twee eeuwen, aan Nederland bewezen en uitsluitende gastvrijheid, de oogen te openen voor de staatkundige hervorming, welke zich rondom haar voorbereidt, en voor de gevaren, aan welke zij zich bloot stelt door eene met de Europesche begrippen van het volkenregt strijdige volharding in haar stelsel van afzondering en gestrenge wering van alle vreemde schepen (de Nederlandsche en Chinesche uitgezonderd,) welke de Japansche kusten mogten aandoen. De Koning verlangt het voorschreven doel bereikt te zien....."

In deze woorden, welke ook de leus van Willem III bevatten, ligt de zekere waarborg, dat Nederland den invloed van het vertrouwen, dat het geniet, en van het aanzien waarin zijn antieke vlag in Japan staat, en van de grondige zaakkennis zijner staatslieden slechts ten beste van het japansche volk en in het voordeel van alle zeehandeldrijvende natiën gebruik maken zal. Moge dan op den wimpel van de masten der handelsvloten die naar Nippon zeilen, de oud-Hollandsche spreuk geschreven staan: *Concordia res parvae crescunt.*

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PRO 83 155

MULID
RIDEOM

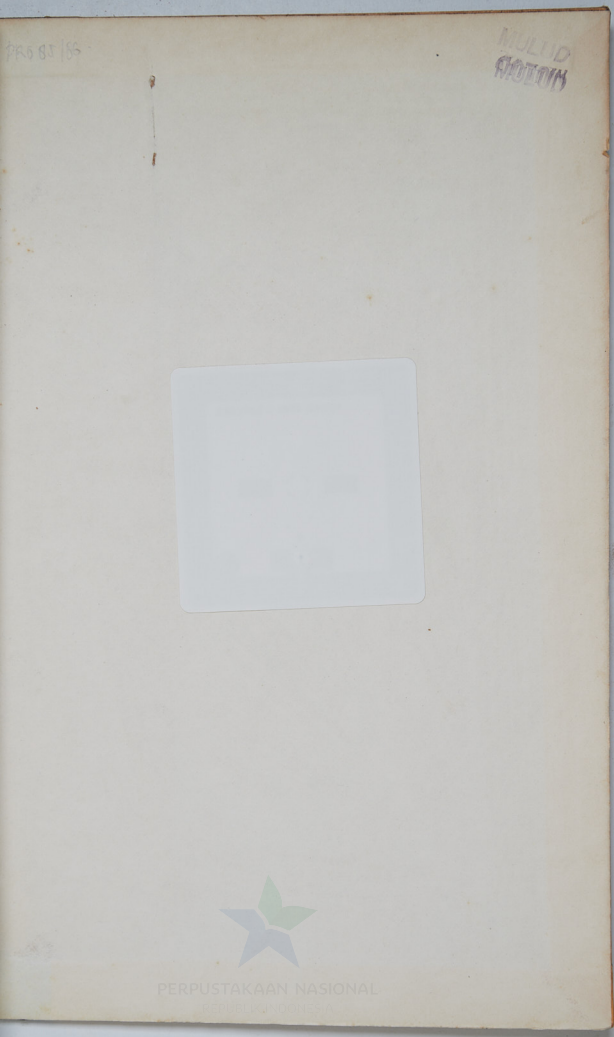

PERPUSTAKAAN NASIONAL

